

Holger Hansen, Jacob Sørensen, Foss, Clausen (Olufskjær), Adolph Sørensen og Chr. Madsen.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ministres ansvarlighed.

(Lovforslaget (nr. 64) findes i tillæg A. sp. 489, fremsættelsen i tidenden sp. 1803).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Må jeg indledningsvis om det foreliggende forslag til en lov om ministres retlige ansvarlighed — for det er jo kun denne del af ministrenes ansvarlighed, forslaget angår — bemærke, at en effektiv ministeransvarlighed selvsagt er et væsentligt led i den parlamentariske statsform, men at det er klart, at under denne statsform vil det politiske ansvar i videste forstand være det centrale i varsordningen. Det er en erfaring, der er gjort i alle lande med en sådan statsform, bl. a. de andre nordiske lande og England. Det må nøgternt erkendes, at et retligt ansvar ikke har tilnærmelsesvis samme betydning som det politiske. Jeg siger ikke dette for at frakende det retlige ansvar enhver praktisk funktion, men for at fremhæve, at det spørgsmål, vi skal drøfte, ikke har større politisk rækkevidde, end at det må kunne drøftes nogenlunde lidenskabsløst.

Må jeg dernæst sige, at spørgsmålet om, hvorvidt der bør gennemføres en særlig ministeransvarlighedslov, alene bør afgøres ud fra en vurdering af, hvad der er den mest hensigtsmæssige løsning. Jeg siger dette, fordi spørgsmålet undertiden stilles op på den måde, at grundlovens § 13, hvorefter ministrenes ansvarlighed bestemmes ved lov, kræver gennemførelse af en særlig ministeransvarlighedslov, og at det derfor er et grundlovsbrud, at en sådan lov endnu ikke er gennemført. Det er urigtigt. Dels er § 13 efter almindelig anerkendt statsretlig opfattelse ikke en retsregel, men alene en programmatisk erklæring, dels er det løfte, som bestemmelsen kan synes at indeholde, i realiteten for længst opfyldt, navnlig ved de almindelige bestemmelser om

embedsforbrydelser, som blev optaget allerede i straffeloven af 1866.

Jeg vil altså gerne understrege, at der gennem straffelovens regler om embedsforbrydelser og gennem erstatningsreglerne allerede findes et almindeligt grundlag for retligt ministeransvar, og at alle forslag til ministeransvarlighedslove — også det forslag, som nu foreligger — alene har drejet sig om en omplacering og en forholdsvis begrænset omformning, men ikke om virkelige væsentlige ændringer af disse regler.

Herefter skal jeg gøre nogle bemærkninger om baggrunden for det foreliggende forslag.

Må jeg minde om, at regeringen i 1959 nedsatte en ministeransvarlighedskommission, ved hvis sammensætning der blev lagt vægt på at opnå repræsentation af særlig kvalificeret, praktisk og teoretisk sagkundskab på området, og i hvis kommissorium det blev udtalt — jeg beder om tilladelse til at citere —:

„Kommissionen vil have til opgave på grundlag af den siden 1849 stedfundne udvikling, den teoretiske behandling af spørgsmålet i dette tidsrum samt erfaringer fra andre demokratiske lande med en styreform, der er beslægtet med den danske, at fremkomme med en redegørelse for problemerne i forbindelse med ministrenes ansvar for regeringens førelse, herunder ministrenes ansvar som øverste forvaltningsmyndighed. Kommissionen vil endvidere have at overveje, hvorvidt der i lyset af det således tilvejebragte materiale skønnes at være behov for en særlig lov om ministrenes ansvarlighed, og i bekræftende fald udarbejde udkast til en sådan lov.“

Dette kommissorium viser, hvilken vægt regeringen har lagt på at tilvejebringe et solidt grundlag for løsningen af spørgsmålet om en ministeransvarlighedslov; og hvilken stilling man end måtte tage til kommissionsflertallets konklusion, vil der vel fra alle sider være enighed om at værdsætte den omfattende materialesamling og den fyldige argumentation, som er lagt frem i betænkningen.

Kommissionens flertal — 12 af dens 13 medlemmer — konkluderede som bekendt, at det måtte anses for rigtigst ikke at søge en særlig ministeransvarlighedslov gennem-